

Nr 1002

Av herr **Tistad**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 105, angående utgifter på tilläggsstat III till riksstaten för budgetåret 1968/69.

I proposition nr 105 behandlas bl. a. frågan om teckning av aktier i SMT Machine Company AB. Bakgrunden till att detta företag bildats anges vara nedläggningen av centrala flygverkstaden i Västerås och behovet att finna ny sysselsättning för dess anställda. Det sysselsättningspolitiska motivet för att etablera statlig företagsamhet torde med större tyngd kunna anföras för åtskilliga andra orter än västeråsregionen, som är ett av landets snabbast expanderande områden. Det torde vara uteslutet att betrakta den föreslagna etableringen till Västerås som en konventionell lokaliseringpolitisk satsning. De sysselsättningsproblem som otvivelaktigt uppstått i samband med nedläggningen av CVV förefaller inte bero på att det skulle finnas jämförelsevis ont om sysselsättningstillfällen i Västerås utan torde snarast hänga samman med att det vid nedläggningen kan vara svårt att finna ny sysselsättning åt människor, som är specialiserade på en viss typ av arbete. Det vore en betänklig princip om av nedläggning förorsakade sysselsättningsproblem i orter med en jämförelsevis gynnsam arbetsmarknadssituation framgent skulle lösas med statliga etableringar och ej som hittills med arbetsmarknadspolitiska insatser. Omskolningsproblemen kan vara besvärliga, särskilt för den äldre arbetskraften. Trots bildandet av SMT Machine Company AB undgår man emellertid inte omskolningsproblemen. CVV:s personal behöver trots SMT i stor utsträckning omskolas.

De sysselsättningsproblem, som uppstått i Västerås genom nedläggningen av CVV löses inte genom bildandet av SMT Machine Company AB. Alla CVV:s tidigare anställda kan enligt uppgift i propositionen f. n. inte erbjudas annan anställning. De aktuella sysselsättningsproblemen borde lösas i samarbete mellan arbetsmarknadsmyndigheter och näringsliv på det sätt som skett på så många andra platser i landet och inte genom statlig företags-etablering. Om några ansträngningar gjorts i syfte att finna lämplig enskild företagsamhet som varit villig att etablera sig i Västerås och därvid anlita resurser som genom nedläggningen av den centrala flygverkstaden i Västerås läggs ned, framgår ej av propositionen.

Man frågar sig således vilket det egentliga syftet med företagsetableringen är. Sysselsättningsmotivet finns men är svagt. Jag vill erinra om att när meddelandet om bildandet av SMT Machine Company lämnades sommaren

1968 angavs inte sysselsättningsskapande åtgärder som något förstahandsmotiv. Ändå var sysselsättningsläget i västeråsregionen betydligt allvarligare då än vad det nu är.

Propositionen ställer riksdagen inför fullbordat faktum. Köpen har skett för länge sedan, köpeskillingen har i ett fall helt betalats och tillträde har skett i samtliga fall. Jag kan inte se något skäl till att man som i detta fall väntat över ett halvt år med att låta riksdagen ta ställning till köpen av de tre företag som ingår i SMT Machine Company AB. Jag anser att detta är ett förfaringsätt som inte kan godtas.

De företagsekonomiska motiven för köp och sammanslagning av de tre aktuella företagen till ett har inte redovisats. Fabriksverket understryker att den satsning verket begärt bemyndigande att få göra är riskfylld, eftersom hela förslaget bygger på förutsättningen om en snabb expansion. Det kunde för riksdagen och allmänheten varit av intresse att få vetskap om hur departementschefen ser på projektets risker. Om detta säger departementschefen emellertid ingenting i propositionen. När det gäller lönsamhetsbedömningen inskränker sig departementschefen till att erinra om att fabriksverket bedömer utsikterna till lönsam produktion vid enheten i Västerås som goda. Att departementschefen tror på projektet framgår av att han tillstyrker fabriksverkets begäran. En mer seriös och ingående granskning från riksdagens sida hade emellertid underlättats av att propositionen inte endast redovisat slutsatserna utan även bakomliggande motiv och resonemang. Att på basis av det för riksdagen framlagda materialet avgöra om etableringen är företags- och samhällsekonomiskt väl grundad är beklagligtvis inte möjligt. Några uppgifter om de köpta företagens lönsamhet och ekonomiska ställning redovisas inte i propositionen. Jag kan därför inte finna annat än att man nu önskar starta statlig företagsamhet i en ny bransch utan att ange några hållbara motiv härför. Av den anledningen bör propositionen avslås.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställs,

att riksdagen vid sin behandling av proposition nr 105 måtte

1) avslå förslaget att anvisa ett investeringsanslag av 7 000 000 kronor till *Teckning av aktier i SMT Machine Company AB* samt

2) avslå förslaget att bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att ikläda staten garanti intill ett belopp av 20 000 000 kronor för krediter till SMT Machine Company AB.

Stockholm den 11 april 1969

Eskil Tistad (fp)